

Journal of Education Studies

Volume 20
Issue 2 *October-December 1991*

Article 4

10-1-1991

ภาพพจน์ของงานแนะแนว

วัชร ทรัพย์นิ

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ทรัพย์นิ, วัชร (1991) "ภาพพจน์ของงานแนะแนว," *Journal of Education Studies*: Vol. 20: Iss. 2, Article 4.

DOI: 10.58837/CHULA.EDUCU.20.2.4

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol20/iss2/4>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ภาพพจน์ของงานแนะแนว

วชิรี ทรัพย์มี

ผู้เขียนได้มีโอกาสเยี่ยมชมหน่วยแนะแนวของโรงเรียนต่าง ๆ และได้พูดคุยกับครูแนะแนวหลายคน ซึ่งแต่ละคนล้วนแต่มีความมุ่งมั่นมาปรารถนาจะทำให้งานแนะแนวที่ตนดำเนินการอยู่นั้นมีประสิทธิภาพ บังเกิดภาพพจน์ที่ดีงามในสายตาของนักเรียน ครูอาจารย์ในโรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคมโดยรวม

ครูแนะแนวบางคนภาคภูมิใจในผลงานของตนที่มีส่วนช่วยคลี่คลายปัญหาให้นักเรียนซึ่งเป็นที่หนักใจของครู และผู้ปกครอง สามารถทำให้นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาและวางแผนอนาคตได้อย่างเหมาะสม สามารถเลือกทางดำเนินชีวิตเลือกสาขาการเรียนและเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของเขา ช่วยให้เลือกสาขาวิชาและอันดับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เหมาะสม สามารถสอบเข้าศึกษาต่อและเรียนไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งผลงานที่ครูแนะแนวมีส่วนเหล่านี้ ช่วยให้งานแนะแนวมีภาพพจน์ที่ดี เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลต่าง ๆ

แต่มีใช้ว่างานแนะแนวของทุกโรงเรียน จะประสบผลสำเร็จเป็นที่ชื่นชมไปทั้งหมด นักเรียนผู้ปกครอง ครูในโรงเรียน หรือครูใหญ่ของบางโรงเรียนยังไม่ตระหนักในคุณค่าของงานแนะแนว ซึ่งอาจเป็นเพราะงานแนะแนวที่จัดดำเนินการนั้นยังไม่มีประสิทธิภาพพอ หรือเป็นเพราะอ่อนประชาสัมพันธ์ ผลงานของหน่วยแนะแนวจึงเป็นที่ประจักษ์แก่นักเรียน ผู้ปกครอง หรือครูเพียงบางคนเท่านั้น

มีครูแนะแนวจำนวนไม่น้อยได้ระบายความในใจแก่ผู้เขียนว่า เขาเหน็ดเหนื่อยกับการทำหน้าที่แนะแนวแต่งานแนะแนวก็ยังไม่ปรากฏภาพพจน์ที่ดีนักในสายตาของคนต่าง ๆ นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังไม่ตระหนักในความสำคัญของบริการแนะแนวเท่าที่ควร บางคนมีความคิดว่า น่าจะนำเวลาในการจัดกิจกรรมแนะแนวไปใช้ในการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ให้เข้มข้นขึ้น เพื่อจะได้เตรียมพร้อมในการเข้าสู่สนามสอบแข่งขันประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสอบเข้าโรงเรียนดัง ๆ หรือในการสอบเอ็นทรานซ์ เข้าสู่รั้วมหาวิทยาลัยที่เขาปรารถนา

ใครล่ะที่จะเป็นบุคคลที่ตระหนักในคุณค่าของงานแนะแนวอย่างแท้จริง จะเป็นแต่เพียงผู้ที่ได้ศึกษาและปฏิบัติงานด้านนี้เท่านั้นหรือที่เห็นความสำคัญของงานแนะแนว เราน่าจะมารณรงค์กันว่า จะทำอะไรจึงจะทำให้งานแนะแนวมีภาพพจน์ที่ดีงาม โดดเด่นขึ้นมาในสายตาของคนทั้งหลาย

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ผู้เขียนและผู้ช่วยศาสตราจารย์ จุรี วานิกทินกร ได้ทำการสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของนักเรียนมัธยมศึกษาโดยสุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึงปีที่ ๖ เป็นจำนวน ๒,๐๘๗ คน จากโรงเรียนต่าง ๆ ๒๑ โรงเรียน ปรากฏว่านักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียน การเลือกศึกษาต่อและอาชีพ การรู้จักตนเอง การปรับปรุงบุคลิกภาพ การปรับตัวกับครู กับเพื่อน กับสมาชิกในครอบครัว และการเข้าสังคมกับผู้อื่น ตลอดจนด้านการเงินและสุขภาพ

สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาก็ได้มีผู้สำรวจพบว่านักเรียนระดับประถมศึกษาต้องการความช่วยเหลือทั้งด้านการเรียน สังคม และส่วนตัว ซึ่งครูมีความเห็นว่า บริการแนะแนวจะช่วยเหลือเด็กได้

จะเห็นได้ว่าผลการสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาพบว่านักเรียนทั้งประถมและมัธยมล้วนแต่มีความต้องการความช่วยเหลือทั้งด้านการแนะแนวการศึกษา อาชีพตลอดจนการปรับตัวด้านสังคมและส่วนตัว

จากการวิเคราะห์ความต้องการความช่วยเหลือของนักเรียนดังกล่าว ทำให้นึกคิดว่า เมื่อนักเรียนมีความต้องการบริการแนะแนวด้านต่าง ๆ บริการแนะแนวที่แต่ละโรงเรียนจัดขึ้นสามารถสนองตอบความต้องการเหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด

ปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มโรงเรียน เพื่อปรึกษาหารือกันในเรื่องงานแนะแนว ผู้เขียนคิดว่านั้นคือจุดเริ่มต้นที่ดี ที่กลุ่มครูแนะแนวจะได้ช่วยกันวิเคราะห์พิจารณางานแนะแนวที่ตนจัดขึ้นว่ามีประสิทธิภาพในระดับใด และร่วมมือกันหาทางจัดกิจกรรมแนะแนวที่จะสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างเต็มที่ ซึ่งถ้าทำได้เช่นนั้นแล้ว ภาพพจน์ที่พึงปรารถนาของงานแนะแนวย่อมเกิดขึ้นตามมา

ประเด็นสำคัญที่น่าหยิบยกขึ้นมาพิจารณาในกลุ่มครูแนะแนวก็คือ “เราทำอะไรกับบ้างในงานแนะแนว”

เท่าที่ทราบ ครูแนะแนวในบ้านเมืองเรา ใช้เวลาส่วนใหญ่มากกับการดำเนินการในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว ซึ่งในเรื่องนี้ควรได้มีการประเมินผลว่าการจัดกิจกรรมในชั่วโมงนี้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด สมกับที่ครูแนะแนวได้ทุ่มเทเวลาให้หรือไม่ นักเรียนและบุคคลต่าง ๆ มีความคิดเห็นอย่างไรกับชั่วโมงนี้

จากการที่ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนต่าง ๆ ผู้เขียนมีความเห็นว่ากิจกรรมแต่ละหน่วยที่จัดขึ้นนั้นมีประโยชน์แต่เป็นลักษณะการจัดกิจกรรมแบบสิ่งละอันพันละน้อย ทำให้ไม่เห็นผลการเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งน่าที่จะได้จัดทำชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวนี้ให้เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพขึ้น ให้บุคคลต่าง ๆ ตลอดจนตัวนักเรียนเองได้เห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมแนะแนวในบทบาทของการช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนให้ไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้ โดยจัดกิจกรรมแต่ละเรื่องอย่างต่อเนื่อง ไปสู่จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ถ้ามีแบบวัดพฤติกรรมก่อนและหลังดำเนินการได้ยิ่งดี

มีผู้ทดลองจัดกิจกรรมในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปรากฏผลอันน่าพอใจ ตัวอย่างเช่น

วิชชุดา เตียวกุล (พ.ศ. ๒๕๓๐) หัวหน้าหน่วยแนะแนวโรงเรียนวัดนวลนรดิศ ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสัย และทัศนคติที่ดีต่อการเรียน โดยจัดกิจกรรมในห้องเรียน ๒๐ ครั้ง ครั้งละ ๑ คาบ หรือ ๕๐ นาทีกับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ศุภลักษณ์ สัตยเพริศพราย (พ.ศ. ๒๕๓๒) ครูแนะแนวโรงเรียนเทพศิรินทร์ ทดลองจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลแก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว

บุปผา อยู่ยี่ด (พ.ศ. ๒๕๓๔) ครูแนะแนวโรงเรียนบางมดวิทยา ทดลองจัดกิจกรรมในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑

นอกจากที่ยกตัวอย่างมานี้ ยังมีหัวข้ออื่น ๆ ที่เหมาะสำหรับดำเนินการในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว เป็นต้นว่า “การพัฒนามนุษยสัมพันธ์” “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์” “การพัฒนาบุคลิกภาพทางอาชีพ” ซึ่งครูแนะแนวในแต่ละกลุ่มโรงเรียนน่าจะช่วยกันวางแผนจัดกิจกรรมในแต่ละหัวข้ออย่างจริงจังเพื่อแลกเปลี่ยนกันนำไปใช้

อีกประเด็นหนึ่งที่ผู้เขียนมีความเห็นว่าครูแนะแนวน่าจะให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ การให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ปัญหาและวางโครงการอนาคต

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ ผู้เขียนได้สัมภาษณ์ครูแนะแนวจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ๕๓ คน จาก ๓๒ โรงเรียน โดยให้ครูแนะแนวเล่ากรณีตัวอย่างที่ครูแนะแนวช่วยนักเรียนแก้ปัญหาและวางโครงการอนาคตได้ประสบความสำเร็จ เป็นผลงานชิ้นโบว์แดงของเขา พบว่าครูแนะแนวผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้การปรึกษากับนักเรียนเรื่องการเรียน การวางโครงการศึกษาต่อ การปรับตัวกับบุคคลต่าง ๆ การเลือกสาขาวิชา การวางโครงการอาชีพ การขาดแคลนด้านเศรษฐกิจ การปรับปรุงบุคลิกภาพ

ปัญหาด้านค่านิยม การติดยาเสพติด ศาสนา การลักขโมย และสุขภาพ โดยสามารถประยุกต์หลักจิตวิทยาการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนของตนในการแก้ปัญหาและวางโครงการอนาคตได้อย่างน่าชมเชย ในขณะที่ครูแนะแนวเล่าถึงผลงานชิ้นโบว์แดงของตน สีหน้าและแววตาของเขาสื่อความภาคภูมิใจในผลงานเป็นอย่างดี

จากการสัมภาษณ์ครูแนะแนวดังกล่าว ทำให้เกิดความชื่นชมในความสามารถของครูแนะแนวที่สามารถดำเนินการปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการสนับสนุนให้แสดงฝีมือด้านนี้ให้ปรากฏ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าครูแนะแนวในหลายโรงเรียนไม่มีเวลาให้กับบริการปรึกษาซึ่งเป็นหัวใจหรือบริการหลักของงานแนะแนวอย่างเพียงพอ

ผู้เขียนได้สอบถามหัวหน้าหน่วยแนะแนวจากโรงเรียนต่าง ๆ ๖๓ โรง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ หัวหน้าหน่วยแนะแนวเกือบร้อยละ ๘๐ ระบุว่า ครูแนะแนวในโรงเรียนของตน มีภาระการสอนชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวและภาระอื่นมากเกินไป จนไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ให้การปรึกษาอย่างเพียงพอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนครูแนะแนวในแต่ละโรงเรียนมีน้อยเกินไป และเมื่อมีการกำหนดให้มีการสอนชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวในระดับมัธยมศึกษาสัปดาห์ละ ๑ คาบ ครูแนะแนวจำนวนน้อยนั้นแต่ละคนต้องรับภาระการสอนชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวกันคนละหลายคาบ และยังต้องรับภาระอื่นอีก เป็นต้นว่า จัดนิทรรศการ เป็นกรรมการจัดสรรทุน จนเหลือเวลาให้กับบริการปรึกษาซึ่งเป็นหัวใจของงานแนะแนวเพียงเล็กน้อย นับว่าขัดต่อหลักการของวิชานั้น ในประเด็นนี้ กลุ่มครูแนะแนวน่าจะได้มีการร่วมมือกันคิดแก้ปัญหาและปรับปรุงบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้เกิดประสิทธิภาพ

สิ่งที่ผู้เขียนได้หยิบยกขึ้นมาวิเคราะห์นี้เป็นเพียงบางประเด็นของงานแนะแนวเท่านั้น ซึ่งวิเคราะห์โดยภาพรวมจากสายตาของบุคคลที่สนใจงานแนะแนว แต่มิได้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวในโรงเรียนโดยตรง ถ้าครูแนะแนวแต่ละคนได้วิเคราะห์งานของตนจะมีข้อมูลและประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจตรงกับสภาพความเป็นจริงในโรงเรียนของตน ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วจะได้รู้ทางที่จะนำไปสู่ความคิดในการปรับปรุงงานแนะแนวให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อันจะนำมาซึ่งประโยชน์โดยตรงแก่นักเรียนกับทั้งเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีงามแก่บริการแนะแนว เพื่อความรุ่งเรืองในวิชาชีพนี้ต่อไป

จึงขอสนับสนุนให้นักแนะแนว ช่วยกันสร้างภาพพจน์ที่ดีในวงการแนะแนวสืบไป